

การศึกษากระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา :
การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมหาสารคาม

นายบัญชา ยี่สารพัฒน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

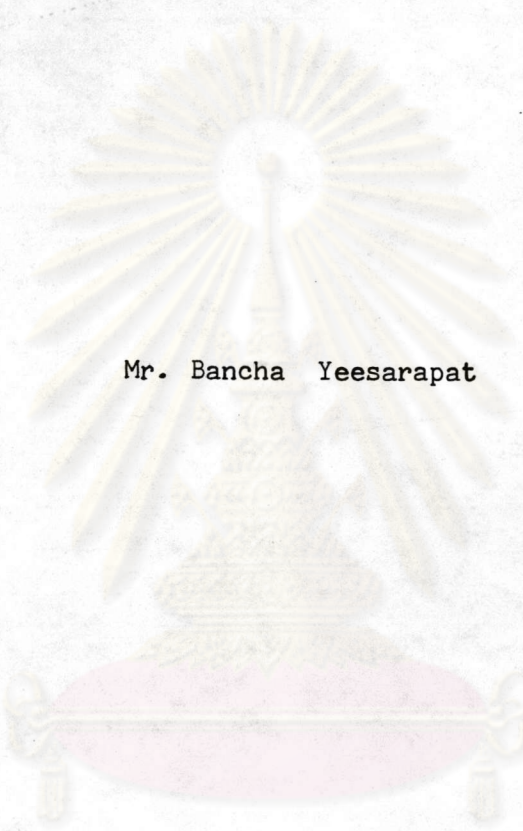
ISBN 974-568-235-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

013068

I1029188X

THE STUDY OF STUDENTS DISCIPLINARY PROCESS OF THE SECONDARY SCHOOLS :
A CASE STUDY OF CHANGWAT MAHA SARAKHAM

Mr. Bancha Yeesarapat

คุณย์วิทยทรัพย์ากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-568-235-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษากระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา :
การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมหาสารคาม

โดย   นาย บัญชา ยี่สารพัฒน์

ภาควิชา   บริหารการศึกษา

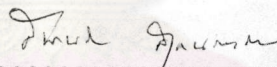
อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา กุปรัตน์

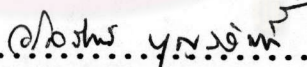

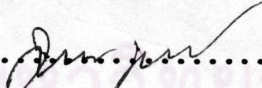
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุคนธ์ทรัพย์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุดุสวัสดี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา กุปรัตน์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษากระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา :
การศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดมหาสารคาม

ชื่อนิสิต นายบัญชา ยี่สารพัฒน์

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา กุปรัตน์

ภาควิชา บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา 2530

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับกระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 52 คน ครู-อาจารย์จำนวน 280 คน และนักเรียน จำนวน 248 คน โดยสุ่มตัวอย่างประชากรในการวิจัยแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) รวมตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 580 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด เพื่อสอบถามครู-อาจารย์ และนักเรียน แบบสัมภาษณ์เพื่อสัมภาษณ์ผู้บริหาร และแนวศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 528 ฉบับ ได้รับคืน จำนวน 517 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.92 ส่วนแบบสัมภาษณ์ได้สัมภาษณ์ผู้บริหารจำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ของผู้บริหารทั้งหมด การวิเคราะห์

ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา แจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

1. กระบวนการรักษาระเบียบวินัยนักเรียน

1.1 การกำหนดกฎระเบียบ โรงเรียนมีนโยบายในการบริหารงานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับระเบียบวินัยนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายของหน่วยงานหลักและสภาพและปัญหาของโรงเรียน กฎระเบียบมีแนวปฏิบัติชัดเจนและกำหนดไว้เป็นลายลักษณ์อักษร บุคลากรส่วนใหญ่เห็นด้วยกับกฎระเบียบและมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบของโรงเรียน

1.2 การสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบ โรงเรียนมีการสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องรับทราบและยอมรับกฎระเบียบร่วมกันโดยใช้วิธีการสื่อสารหรือแจ้งด้วยวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ปรากฏว่าบุคลากรในโรงเรียนรับทราบข้อมูลหรือกฎระเบียบที่แจ้งซ้ำ

1.3 การประเมินพฤติกรรม โรงเรียนพิจารณาสาเหตุของการกระทำผิดเพื่อประกอบการประเมินโดยอาศัยข้อมูลหลายด้านและใช้บุคลากรหลายฝ่ายร่วมกันประเมิน โดยใช้เกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎระเบียบ

1.4 การปรับพฤติกรรม โรงเรียนมีการประสานงานกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง การปรับพฤติกรรมดำเนินการด้วยความเป็นธรรมและยุติธรรมโดยมีการสอบสวนหาสาเหตุของการกระทำผิดก่อนการลงโทษ ภายหลังจากปรับพฤติกรรมโรงเรียนมีการติดตามผล บันทึกผล และแจ้งผลการปรับพฤติกรรมให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบ นอกจากนั้นโรงเรียนยังได้จัดให้มีการให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัยของโรงเรียนเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

2. ปัญหาในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการกำหนดกฎระเบียบ การสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบการประเมินพฤติกรรม และการปรับพฤติกรรมมีดังนี้ คือ โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียนเท่าที่ควร กฎระเบียบของโรงเรียนมีข้อปฏิบัติมากเกินไปยากต่อการปฏิบัติ นักเรียนไม่ให้ความสนใจต่อข้อมูลที่แจ้ง การแจ้งดำเนินการซ้ำไม่ต่อเนื่อง การขาดความร่วมมือจากบุคลากรในโรงเรียน กรณีในการประเมินไม่แน่นอน การขาดการติดตามผลการปรับพฤติกรรมอย่างจริงจังและการขาดความร่วมมือจากครู-อาจารย์และผู้ปกครองนักเรียน ตามลำดับ

Thesis Title   The Study of Students Disciplinary Process of the
Secondary Schools : A Case Study of Changwat
Maha Sarakham

Name   Mr. Bancha Yeesarapat

Thesis Adviser   Assistant Professor Natnipa Cooparat, Ph.D.

Department   Educational Administration

Academic Year   1987

ABSTRACTS

Purposes of Study :

1. To study the students disciplinary process of the secondary schools in Changwat Maha Sarakham.
2. To study the problems related to the students disciplinary process of the secondary schools in Changwat Maha Sarakham.

Research Procedures :

The sample used in this study consisted of 52 school administrators, 280 teachers and 248 students which sampled them through the purposive sampling method. Therefore, the sample used in this research reached the number of 580 altogether.

The instruments consisted of two forms of questionnaires which responded by teachers and students, the interview form to be responded by school administrators, and guidelines for documental analysis.

The data collection, the researcher sent 528 copies of questionnaires and 517 copies or 97.92 per cent were returned. The interview was used and responded by 52 administrators or 100 per cent. Then, the collected data were analyzed by means of study content, frequency and percentage.

Research Findings :

The findings in this research can be concluded as follows :

1. The students disciplinary process consists of

- 1.1 The rules establishment

The schools had policies concerning the students rules which were in accordance with main organizations and school condition and problems. The rules consisted of practical guidelines and has been so clearly written.

- 1.2 The rules announcement

To announce or communicate the rules to all the personnel concerned and to have them co-operatively accept them as a practice, the schools had both verbally and literally informed them. However, they were, in fact, late in receiving such an announcement.

1.3 The behavior assessment

To find the causes of misbehaviors, the school made use of not only information from various sources but personnel from various divisions as well. The criteria from the rules was also used in the assessment.

1.4 The behavior modification

The schools and the personnel concerned had co-operated in the modification which was justically done and the causes had been carefully investigated before the punishment. After the modification there was a follow-up. The record and the results of the modification were reported to the persons concerned. Besides, the schools had arranged a counseling service for the students with disciplinary problems either individually or in groups.

2. Problems on discovering the findings are as follows:

- Inadequate co-operation from school personnel
- Too many trivial rules to be put into practice
- The students' disinterest in the announcement
- The lateness and discontinuity of the announcement
- Lack of the follow-up
- Lack of co-operation from school personnel, parents and students respectively

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐนิภา กุปรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษาและควบคุมวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำแนะนำช่วยเหลือ และให้กำลังใจตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จบริบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังได้รับความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สนั่นจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประกอบ กุปรัตน์ อาจารย์ ประจวบ วัจนะรัตน์ อาจารย์ ดร. บัณฑิต วงษ์แก้ว อาจารย์ ดร. สุเทพ ทองประดิษฐ์ และอาจารย์ พิน ศรีอาจ ที่ได้กรุณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและภาษาของเครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายปกครอง ครู-อาจารย์ และนักเรียนของ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดมหาสารคาม ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการ ให้ความร่วมมือและให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และขอขอบคุณ คุณวันทนา ยี่สารพัฒน์ ที่มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนและให้กำลังใจ จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี

ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาจากท่านที่กล่าวมาแล้ว จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

บัญชา ยี่สารพัฒน์

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ณ
สารบัญตาราง	ฐ
สารบัญแผนภูมิ	ณ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	5
ประโยชน์ของการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	6
รายละเอียดในการดำเนินการวิจัยแต่ละขั้นตอน	9
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	11
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	12
แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับวินัย	12
ความหมายของวินัย	12
ความสำคัญของวินัย	13
ลักษณะวินัยที่ดี	15
การรักษาวินัย	17

กระบวนการรักษาระเบียบวินัย	19
การกำหนดกฎระเบียบ	21
การสื่อสารหรือแจ้งกฎระเบียบ	23
การประเมินพฤติกรรม	25
การรับพฤติกรรม	26
โรงเรียนกับการรักษาวินัยนักเรียน	28
การเสริมสร้างและรักษาระเบียบวินัย ของโรงเรียน	29
บทบาทของโรงเรียนในการรักษาระเบียบวินัย	33
หลักการเกี่ยวกับวินัยนักเรียน	37
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย	46
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	46
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
การเก็บรวบรวมข้อมูล	56
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม	60
ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์	123
ส่วนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร	137
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	141
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	141
วิธีดำเนินการวิจัย	141
สรุปผลการวิจัย	142

บทที่	หน้า
อภิปรายผลการวิจัย	165
ข้อเสนอแนะ	175
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	181
บรรณานุกรม	182
ภาคผนวก	190
ภาคผนวก ก	191
ภาคผนวก ข	203
ประวัติผู้เขียน	244

 ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย จำแนกเป็นรายโรงเรียน	47
2	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากร จำแนกเป็นรายโรงเรียน	51
3	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่แจกไป ได้รับคืน และสมบูรณ์	58
4	แสดงจำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถาม จำแนกตามงานใน หน้าที่รับผิดชอบปัจจุบันและระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ	62
5	แสดงการกำหนดนโยบายในการบริหารงานของโรงเรียน	63
6	แสดงการกำหนดกฎระเบียบเป็นลายลักษณ์อักษรและความชัดเจน ของกฎระเบียบของโรงเรียน	64
7	แสดงความสอดคล้องของกฎระเบียบกับสภาพของโรงเรียนและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	65
8	แสดงการศึกษา นโยบาย สภาพ และปัญหาของโรงเรียนในการ กำหนดกฎระเบียบ	66
9	แสดงการมีส่วนร่วมในการกำหนดกฎระเบียบของโรงเรียนและความเห็น ของบุคลากรในโรงเรียนต่อกฎระเบียบที่กำหนดขึ้น	68
10	แสดงลักษณะกฎระเบียบของโรงเรียน ความชัดเจนของแนวปฏิบัติของ กฎระเบียบและความเข้าใจของบุคลากรต่อกฎระเบียบ	70
11	แสดงมาตรการในการรักษากฎระเบียบ และการปรับกฎระเบียบ	72
12	แสดงการเตรียมการในการแจ้งกฎระเบียบ การแจ้งให้บุคลากรทุกฝ่าย ได้รับทราบกฎระเบียบที่แจ้ง	74
13	แสดงวิธีการและเครื่องมือในการแจ้งกฎระเบียบของโรงเรียน	77
14	แสดงการพิจารณาสาเหตุของการกระทำผิด การมีส่วนร่วมหรือมีส่วนรับรู้ ในการประเมิน และการจัดบุคลากรร่วมกันประเมิน	80
15	แสดงเกณฑ์ และความเหมาะสมของเกณฑ์ในการประเมินพฤติกรรม นักเรียนที่โรงเรียนใช้อยู่	83

ตารางที่

หน้า

16	แสดงการใช้ข้อมูลประกอบการพิจารณาประเมินพฤติกรรมนักเรียน	85
17	แสดงการเตรียมการในการปรับพฤติกรรมนักเรียนและการประสานงาน กับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	87
18	แสดงความเป็นธรรมและความยุติธรรมในการปรับพฤติกรรมนักเรียน และการดำเนินการกับนักเรียนที่กระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน	90
19	แสดงการติดตามผล การบันทึกผลการปรับพฤติกรรม และการแจ้งผล การปรับพฤติกรรมให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ	92
20	แสดงการให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับระเบียบวินัย	95
21	แสดงปัญหาในการกำหนดกฎระเบียบ การสื่อสาร หรือแจ้งกฎระเบียบ การประเมินพฤติกรรม และการปรับพฤติกรรม	97
22	แสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับชั้นเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ และระดับชั้นที่เป็นหัวหน้าห้องหรือตัวแทน ..	106
23	แสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามสถานภาพ ของครอบครัว อาชีพบิดา อาชีพมารดา และผู้ที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย	107
24	แสดงสภาพเกี่ยวกับความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนที่ปรากฏ ในโรงเรียน	110
25	แสดงการแจ้งให้นักเรียนได้เข้าใจถึงแนวปฏิบัติตนให้เหมาะสม ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	114
26	แสดงการสอบสวนนักเรียนเพื่อหาข้อมูลและข้อเท็จจริงเมื่อนักเรียน กระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน	115
27	แสดงการพิจารณาความผิดของนักเรียน	117
28	แสดงความเป็นธรรม และวิธีดำเนินการลงโทษนักเรียนที่กระทำผิด กฎระเบียบของโรงเรียน	119
29	แสดงการให้คำปรึกษาสำหรับนักเรียนที่มีปัญหาด้านระเบียบวินัย	121

ตารางที่

หน้า

30	แสดงการแจ้งให้นักเรียนทราบการปฏิบัติภายหลังการดำเนินการหรือ จัดการกับนักเรียนที่กระทำผิดกฎระเบียบของโรงเรียน และการติดต่อกับ กับผู้ปกครองนักเรียน	122
31	แสดงจำนวนและคำร้อยละของผู้รับการสัมภาษณ์ จำแนกตามตำแหน่ง ปัจจุบันและระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่ง	124

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย	8
2	แสดงตัวแบบเกี่ยวกับกระบวนการรักษาระเบียบวินัย	20
3	แสดงโครงสร้างของคณะกรรมการดำเนินงานกิจกรรม เสริมสร้างวินัยนักเรียน	31

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย